

Тврђаве на Дунаву: Рам ТИПИЧНО ВОЈНИЧКО АРТИЉЕРИЈСКО УТВРЂЕЊЕ

Тврђава је саграђена на великој стени

Photo by Saša Perić

Са овог места заиста може да се контролише Дунае

Око тврђаве расло је насеље које је данас познатије као викенд-зона

Тврђава Рам се налази на 30 km североисточно од Пожаревца, у истоименом селу, на обали Дунава, између Костолца и Великог Грађишта. Ово место је насељавано још од праисторије, а по доласку Римљана било је део Дунавског лимеса, а у близини античког утврђења Ледерата. По досељавању, Словени у близини тврђаве формирају насеље, а крајем 9. века у извештајима о угарско-бугарским ратовима се помиње тврђава Хором. Писани извори помињу Рам као место сукоба Византије и Угарске у 12. веку, а зна се да је 1483. године по налогу султана Бајазита II, на граници са Угарском подигнута тврђава са топовским отворима, што је Рам учинило једном од првих артиљеријских тврђава на овом подручју. Тврђава је подигнута на стени која се са северозападне стране спушта ка Дунаву. Тврђаву Рам су саградили Турци да би оснажили одбрану границе између Смедерева и Голупца од угарских упада. Стратешку важност ово утврђење је имало самоуправом до 1521. године, када су се прошириле границе турске империје на север, а оно је изгубило свој значај као по-границна тврђава. Прве детаљније описе Рамске тврђаве оставио је турски путописац из 17. века Евлија Челебија. У периоду Кочине крајине тврђава је знатно оштећена због експлозије мунитије 1788. године, када је аустријска посада изгинула предвођена бароном Фон Лопрештијем, познатим као херој од Рама. Током 18. века, у аустро-турским ратовима, Рам је поново стратешки значајно упоришиће, а затим замире до половине 19. века, када га Турци напуштају. Рам има одлике артиљеријске тврђаве, а по начину грађења се битно не разликује од старијих остварења војне архитектуре, иако спољном обрадом зидова осликова византијске традиције

Није познато када је Рам подигнут, али он сигурно спада међу најстарије утврде на овим просторима. Најстарији запис о њему потиче из 1128. године, када су у његовој близини Византинци потукали Мађаре. Након што су Турци овладали нашим крајевима, окренули су се краљевини Угарској и освајају Панонске низије. У циљу заштите десне обале Дунава турски султан Бајазит II (1480—1512) је прерadio и ојачао постојећу утврду за потребу борбе ватреним оружјем, тако да Рам представља једну од најстаријих артиљеријских утврда у Србији.

Рам има основу неправилног петоугла, највеће дужине 34 м и ширине 26 м. Град чини пет кула сличних по архитектонској концепцији, али различитих основа распоређених на четири нивоа (три спрата и приземље), по једна у сваком од темена односно три на источном и два на западном бедему. Све куле су имале приземље и три спрата, док је на сваком спрту био по један отвор за топ. У град се улази кроз Донжон кулу смештену у југозападном темену утврде. Шетна стаза са бедемима и кулом је са спољне стране имала парапет са зупцима за заклон војника-стражара. Тврђава је неправилне петоstrane основе са кулама на угло-

Унутрашњост се повремено одржава да би туристи имали где да дођу

Мали број туриста се определи да посети Рам

Делови тврђаве су у прилично добром стању

Куле, иако оштећене, добро одолевају зубу времена

вима. Куле су различитог облика, али су истоветне по укупном одбрамбеном и архитектонском решењу. Куле имају приземље, два спрата и платформу оивичену зупцима, а на сваком спрту налазе се по три засведене топовске нише и једно зидано ложиште. Својом величином и изгледом издаваје се улазна кула, која има три спрата и две платформе са зупцима.

Тврђава опколјена бедемима и шанчевима

На бедеме се излазило зиданим степеништем, одакле се могло ући у куле. Око тврђаве је постојао и нижи спољни бедем са скривеним путем, као и ров, преко кога се мостом ступало до капије (Дероко, 1950). Главну иновацију представљају посебно грађени топовски отвори распоређени у оквиру бедема и куле, који указују на активну примену артиљерије у систему одbrane. У раздобљу турске власти око тврђаве се развило цивилно насеље, о чему данас сведоче остаци једног амама и караван-саџа. У централном делу тврђаве налазе се и остаци цамије. Археолошка истраживања вршења су током 1980. године. Иако је релативно добро очувана, тврђава у Раму је изложена тихом пропадању у очекивању конзерваторских радова.

Приступ локалитету је дозвољен, иако тврђава није ни инфраструктурно, ни туристички уређена. У подноју локалитета налази се викенд насеље, али смештајни објекти нису категорисани нити се о њима води евидентија. Основне атракције на којима

ма се овај локалитет базира су археолошко налазиште Ледерата, Караван-саџа и православна црква. Према речима представника културних установа у овом месту у Рамску тврђаву се никада није улагало, тако да се она и не користи у туристичке сврхе јер није обезбеђена. Тек недавно је почело озбиљније приступање овом проблему и створена је новогодиња клима за решавање приступа и искоришћавања ове тврђаве (ТО Великог Грађишта). Идејне пројекте ревитализације Рамске тврђаве су радили Републички и Регионални завод за заштиту споменика, као и Архитектонски факултет у Београду, на основу програма рада студената на примени савремених принципа у области заштите и ревитализације архитектонског и археолошког наслеђа. Међутим, неупућеност у постојање идејних решења и недостатак средстава да те пројекте реализује, доводи до тога да општинска власт Великог Грађишта, у априлу 2014. године, поверила израду пројекта обнове ове тврђаве турској владиној агенцији ТИКА, са клаузулом да овај пројекат, вредан 170.000 евра, у потпуности финансира Турска. Тврђава је грађена као типично војничко артиљеријско утврђење од ломљеног камена у добром кречном малтеру, а коришћена је и опека за сводове. Она је опкољена са два мања спољна бедема и широким сувим шанцем. Шанац се прелази мостом смештеним код куле у југоисточном темену, којим се улази у простор између тврђаве и ниског бедема око ње. Ширина и дебљина бедема је различита од 1,87 м до 3,35 м, а свим бедемима (осим на

западном, који је окренут ка Дунаву) се на истом растојању од кула налазе посебни отвори за топове. У централном делу тврђаве налазе се остаци старије цамије.

Рам данас

Рам је данас дosta добро очуван. Куле су у добром стању, изузев југоисточне чијије предњи део скоро у потпуности уништен. Бедеми тврђаве су takođe у солидном стању, док је мали бедем присутан у траговима. Унутар тврђаве, уз западни бедем има остатака грађевине са основом правилног осмоугла са страницама дужине три метра. Недалеко од тврђаве су Турци подигли караван саџа око кога се временом развило данашње место. Цео простор тврђаве је археолошки испитан током 1980. године. У некадашњем караван саџу је у изградњи (септембар 2008) православна црква.

Под покровитељством Републичког завода за заштиту споменика културе у Београд и Регионалног завода за заштиту споменика културе из Смедерева, као вршиоца надзора током спровођења радова, од 21.10.2013. до 19.11.2013. године обављени су инфраструктурни радови на уређењу Тврђаве Рам. Радови су обухватали поред уређења терена и израду надстрешнице око Донжон куле, ради безбедности посетилаца и постављање информационе табле. Највећи обим послова је концентрисан на нивелисању површина терена и уклањање крупног растинја са прикупљањем камена.

Извор: Wikipedia

C M Y K C M Y K C M Y K

*Status
Stil*

011/ 316 24 88 ;
060/676 88 01
E- mail: office@statusstil.com

СРПСКА ОФИЦИРСКА САБЉА М.1895/1995 И ПАРАДНИ БОДЕЖИ ВИДОВА ВОЈСКЕ

САБЉЕ : 25 месечних рата

стандардна.....месечна рата - 3.600 дин.
посребрен..... месечна рата - 3.840 дин.
позлаћена.....месечна рата - 4.200 дин.

БОДЕЖИ : 20 месечних рата

посребрен.....месечна рата – 2.940 дин.
позлаћен..... месечна рата – 3.360 дин.

**Војни
Ветеран**
ГЛАСИЛО ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ • ГОДИНА XVI • број 173 • ЈУН 2018.

Са Скупштине Удружења војних пензионера Србије

**ПОНОВЉЕНО ПОВЕРЕЊЕ
ЉУБОМИРУ ДРАГАЊЦУ**